

XIII KONKURS WIEDZY OBYWATELSKIEJ I EKONOMICZNEJ

TEST ETAPU SZKOLNEGO, 3 LISTOPADA 2015 R.

ARKUSZ ZADAŃ

1. Sprawdź, czy:
 - a) arkusz z zadaniami zawiera 8 stron.
 - b) karta odpowiedzi zawiera 2 strony.Ewentualne braki lub błędy zgłoś nauczycielowi przed rozpoczęciem rozwiązywania testu.
2. Zakoduj kartę odpowiedzi kodem przydzielonym przez członka komisji.
3. Wszystkie odpowiedzi – zarówno na zadania zamknięte jak i otwarte – zaznacz lub zapisz na karcie odpowiedzi. Pamiętaj! Ocenie podlega tylko karta odpowiedzi.
4. W każdym zadaniu zamkniętym tylko jedna odpowiedź jest poprawna. Przed dokonaniem wyboru, przeanalizuj wszystkie podane odpowiedzi i zwróć uwagę, aby zaznaczyć najpełniejszą z nich. Za wybranie większej liczby odpowiedzi lub niewybranie żadnej otrzymasz 0 punktów za zadanie.
5. Maksymalnie możesz zdobyć 48 punktów.
6. Czas przeznaczony na rozwiązanie zadań oraz przeniesienie wszystkich odpowiedzi na kartę odpowiedzi to 90 minut.
7. Po zakończeniu pisania oddaj nauczycielowi tylko kartę odpowiedzi. Arkusz zadań zabierz ze sobą.

ZASADY WYPEŁNIANIA KARTY ODPOWIEDZI

8. Rozwiązania zaznaczaj/zapisuj czarnym lub niebieskim długopisem lub piórem. Nie używaj korektora.
9. Odpowiedź na dane zadanie zamknięte zaznacz dokładnie zamalowując kratkę znajdującą się po lewej stronie litery odpowiedzi, np. gdy wybrałeś A:

1. A B C D

Kratka powinna być zamalowana jak najpełniej. Staraj się nie wykraczać poza jej obręb.

Jeśli się pomylisz, błędne zaznaczenia zaznacz kółkiem i zamaluj inną odpowiedź:

1. A B C D

Błędną odpowiedź możesz zaznaczyć tylko raz.

10. Rozwiązania zadań otwartych zapisz czytelnie w wyznaczonych miejscach. Pomyłki przekreślaj.
11. Prosimy cię o zachowanie czystości i schludności karty odpowiedzi. W szczególności zwróć uwagę, aby:
 - a) nie nanosić jakichkolwiek znaków poza kratkami,
 - b) nie używać ołówka i gumki,
 - c) nie zginać karty.

Zaznacz jedną prawidłową odpowiedź.

Zadanie 1. (0-1)

Który z poniższych postulatów nie należał do 21 postulatów sierpniowych “Solidarności” z 1980 roku?

- A. podwyżka płac
- B. wprowadzenie wolnych sobót
- C. przeprowadzenie wolnych wyborów
- D. powstanie niezależnych związków zawodowych

Zadanie 2. (0-1)

Uporządkuj poniższe wydarzenia w kolejności chronologicznej od najwcześniejszego do najpóźniejszego.

- A. obrady Okrągłego Stołu, porozumienia sierpniowe, powołanie rządu Tadeusza Mazowieckiego
- B. obrady Okrągłego Stołu, powołanie rządu Tadeusza Mazowieckiego, porozumienia sierpniowe
- C. porozumienia sierpniowe, obrady Okrągłego Stołu, powołanie rządu Tadeusza Mazowieckiego
- D. powołanie rządu Tadeusza Mazowieckiego, obrady Okrągłego Stołu, porozumienia sierpniowe

Zadanie 3. (0-1)

Która z wymienionych osób pełni obecnie (w dniu etapu szkolnego) funkcję Rzecznika Praw Obywatelskich?

- A. Marek Safjan
- B. Adam Bodnar
- C. Ewa Łętowska
- D. Irena Lipowicz

Zadanie 4. (0-1)

Co oznacza w tłumaczeniu na język polski skrót NGO?

- A. organizacja pozarządowa
- B. organizacja charytatywna
- C. pozaparlamentarna opozycja
- D. organizacja pożytku publicznego

Zadanie 5. (0-1)

Kinga i Aneta chcą działać w swojej gminie na rzecz praw zwierząt. Ile osób musi do nich dołączyć, aby powstała grupa mogła przekształcić się w stowarzyszenie rejestrowane?

- A. 3
- B. 13
- C. 15
- D. nie ma określonej liczby

Zadanie 6. (0-1)

Która z poniższych grup nie stanowi warstwy społecznej?

- A. robotnicy
- B. inteligencja
- C. klasa średnia
- D. przedsiębiorcy

Zadanie 7. (0-1)

Andrzej jest otwarty na inne kultury i chętnie poznaje ich przedstawicieli. Jaką postawę prezentuje?

- A. szowinizm
- B. kosmopolityzm
- C. tolerancję negatywną
- D. tolerancję pozytywną

Zadanie 8. (0-1)

W gminie Zielony Las mieszkańcy są bardzo niezadowoleni z działalności rady gminy. Czy mają oni prawną możliwość odwołania rady gminy?

- A. tak, poprzez skargę do wójta
- B. tak, w drodze referendum lokalnego
- C. tak, na podstawie decyzji rady gminy o samorozwiązaniu
- D. nie, nie ma możliwości skrócenia kadencji rady gminy

Zadanie 9. (0-1)

Wskaż organ stanowiący w gminie.

- A. wójt
- B. sejmik
- C. sołtys
- D. rada gminy

Zadanie 10. (0-1)

Jak nazywa się akt prawny, w którym rada gminy przyjmuje planowane wydatki i wpływy do budżetu gminy?

- A. subwencja
- B. absolutorium
- C. wotum zaufania
- D. uchwała budżetowa

Zadanie 11. (0-1)

Janek chce wyrobić dowód osobisty. Dokąd powinien się udać?

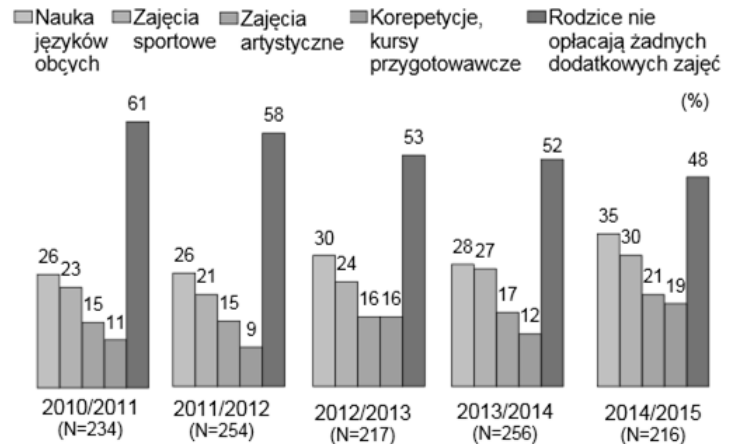
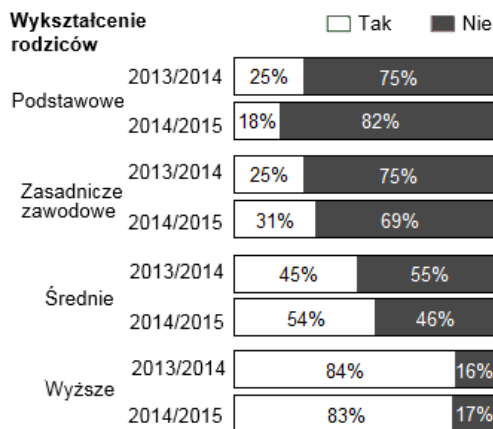
- A. do urzędu gminy
- B. do urzędu wojewódzkiego
- C. do starostwa powiatowego
- D. do urzędu stanu cywilnego

Zadanie 12. (0-1)

Szkoła, do której chodzi Michał, prowadzona jest przez gminę. Jak oficjalnie nazywa się taki majątek, który jest własnością gminy?

- A. własność lokalna B. mienie komunalne C. kapitał inwestycyjny D. własność Skarbu Państwa

Zapoznaj się z poniższym materiałem i, jeśli będzie to zasadne, wykorzystaj go do rozwiązania zadań 13-15.

Wykres przedstawia odsetek osób odpowiadających pozytywnie i negatywnie na pytanie „Czy płacą Państwo za dodatkowe zajęcia swoich dzieci?” w podziale na wykształcenie respondentów. Dane sumują się do 100%.

Wykres prezentuje odsetek rodziców (bez podziału na wykształcenie) płacących za poszczególne zajęcia dodatkowe swoich dzieci. Kolejność pięciu słupków w odniesieniu do każdego roku szkolnego odpowiada kolejności opisów w legendzie. Na tym wykresie dane nie sumują się do 100%, ponieważ badani mogli wskazać kilka różnego rodzaju zajęć.

Na podstawie: http://www.cbos.pl/SPISKOM.POL/2014/K_147_14.PDF z dn. 20.09.2015.

Zadanie 13. (0-1)

Jakie wykształcenie mają rodzice, wśród których nieco ponad połowa w roku szkolnym 2014/2015 płaciła za zajęcia dodatkowe swoich dzieci?

- A. wyższe B. średnie C. podstawowe D. zasadnicze zawodowe

Zadanie 14. (0-1)

W którym roku szkolnym odsetek rodziców płacących za korepetycje i kursy przygotowawcze swoich dzieci był najniższy?

- A. 2010/2011
B. 2011/2012
C. 2014/2015
D. wykresy nie dostarczają wystarczających danych umożliwiających udzielenie odpowiedzi na to pytanie

Zadanie 15. (0-1)

Opierając się wyłącznie na danych z wykresów wskaż zdanie prawdziwe.

- A. Im wyższe wykształcenie rodziców, tym częściej ich dzieci uczęszczają na zajęcia dodatkowe z języków obcych.
B. Im wyższe wykształcenie rodziców, tym rzadziej decydują się oni na płacenie za dodatkowe zajęcia swoich dzieci.
C. Na przestrzeni lat 2010-2015 rodzice coraz częściej decydowali się na opłacanie swoim dzieciom zajęć dodatkowych.
D. Na przestrzeni lat 2010-2015 rodzice coraz rzadziej decydowali się na opłacanie swoim dzieciom korepetycji i kursów przygotowawczych.

Zadanie 16. (0-1)

Wskaż przykład sytuacji przedstawiającej opiekuńczą funkcję rodziny.

- A. Tata Bartka nie pozwala mu mlaskać podczas jedzenia.
B. W rodzinie Marka i Anety przyszło na świat drugie dziecko.
C. Babcia Kasi przygotowuje jej kanapki na podróż na zieloną szkołę.
D. Ciocia i wujek zabierają Janka i Marysię do muzeum w ich miejscowości.

Zadanie 17. (0-1)

Rodzice Oli są Francuzami, ale Ola urodziła się w Polsce. Czy w związku z tym Oli przysługuje prawo uzyskania polskiego obywatelstwa?

- A. tak, ponieważ w Polsce obowiązuje prawo krwi C. nie, ponieważ w Polsce obowiązuje prawo ziemi
 B. tak, ponieważ w Polsce obowiązuje prawo ziemi D. nie, ponieważ w Polsce obowiązuje prawo krwi

Zapoznaj się z poniższym materiałem i, jeśli będzie to zasadne, wykorzystaj go do rozwiązania zadań 18 i 19.

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014	2014/2010	2014/2013
	liczby bezwzględne (w tys.)					wskaźnik zmiany (w %)	
RAZEM	1142,7	1159,5	1325,3	1464,2	1415,2	123,8	96,7
sprawy karne	519,1	488,0	469,7	458,3	378,6	72,9	82,6
sprawy cywilne	283,0	316,6	485,8	617,6	632,5	223,5	102,4
sprawy rodzinne	179,2	180,3	176,3	176,4	156,6	87,4	88,8
sprawy prawa pracy	72,1	74,9	78,7	74,0	101,1	140,2	136,6
sprawy ubezpieczenia społecznego	23,9	24,9	27,0	33,4	35,6	149,1	106,4
sprawy gospodarcze	65,5	74,9	87,8	104,4	110,9	169,3	106,2

Tabela przedstawia skalę wpływu spraw do sądów rejonowych w poszczególnych latach.

Źródło: <http://isws.ms.gov.pl/pl/baza-statystyczna/publikacje/download,2779,3.html> z dn. 20.09.2015.

Zadanie 18. (0-1)

W którym roku liczba wpływających spraw do sądów rejonowych z zakresu prawa rodzinnego była najniższa?

- A. 2010 B. 2011 C. 2013 D. 2014

Zadanie 19. (0-1)

Który rodzaj spraw odnotował w latach 2010-2014 największy spadek wpływu do sądów rejonowych?

- A. sprawy karne B. sprawy cywilne C. sprawy rodzinne D. sprawy gospodarcze

Zadanie 20. (0-1)

Jan W. został pominięty w testamencie przez swoją matkę, która cały swój majątek przepisała fundacji „Pokój na Ziemi”. Zgodnie z prawem Janowi W. przysługuje prawo do zachowku, tj. otrzymania części majątku swojej matki. Z tą sprawą postanowił pójść do sądu. Jakiej gałęzi prawa dotyczy sprawa Jana W.?

- A. prawa karnego B. prawa cywilnego C. prawa gospodarczego D. prawa administracyjnego

Zadanie 21. (0-1)

Kto wybiera organ, który powołuje w Polsce sędziów sądów powszechnych?

- A. Sejm C. Krajowa Rada Sądownictwa
 B. Prezydent RP D. obywatele polscy posiadający czynne prawo wyborcze

Zadanie 22. (0-1)

Wskaż zdanie prawdziwe.

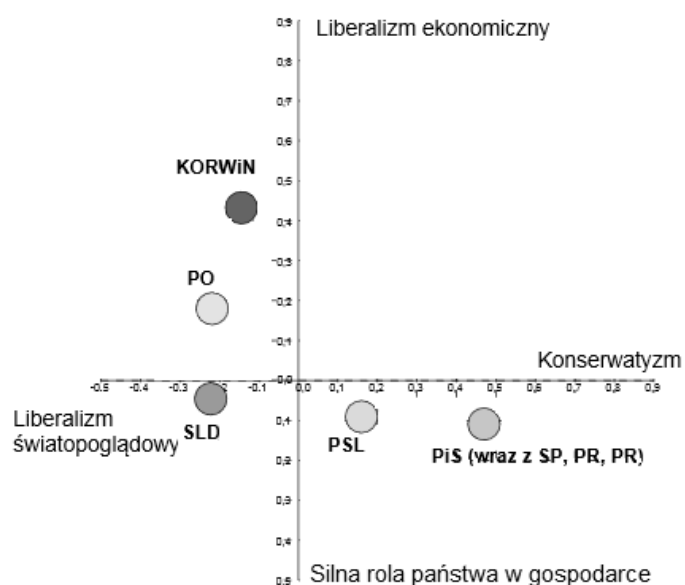
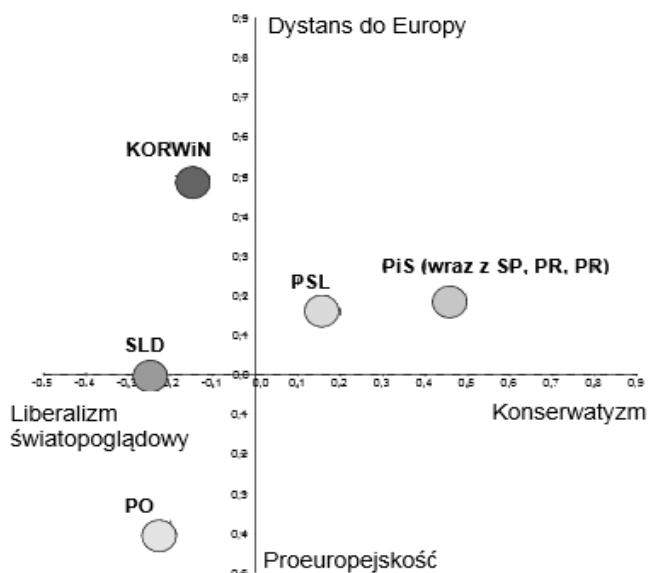
- A. Trybunał Stanu to inna nazwa Trybunału Konstytucyjnego.
 B. Trybunał Stanu jest nadrzędny względem Trybunału Konstytucyjnego.
 C. Trybunał Stanu jest podrzędny względem Trybunału Konstytucyjnego.
 D. Trybunał Stanu i Trybunał Konstytucyjny to organy niezależne od siebie.

Zadanie 23. (0-1)

Jakiego rodzaju normą jest prawo do sprawiedliwego sądu, o którym mówi art. 45 ust. 1 Konstytucji RP z 2 kwietnia 1997 r.?

- A. prawną B. moralną C. religijną D. obyczajową

Zapoznaj się z poniższym materiałem i, jeśli będzie to zasadne, wykorzystaj go do rozwiązania zadań 24-26.

Powyższe wykresy przedstawiają poglądy wyborców wybranych partii w 2015 r.

Na podstawie: http://www.cbos.pl/SPISKOM.POL/2015/K_085_15.PDF z dn. 20.09.2015.

Zadanie 24. (0-1)

Wyborcy których dwóch partii politycznych mają najbardziej zbliżone poglądy dotyczące gospodarki oraz Unii Europejskiej?

- A. PO i SLD
- B. SLD i PSL
- C. KORWiN i PO
- D. PSL i PiS (wraz z SP, PR, PR)

Zadanie 25. (0-1)

Wyłącznie na podstawie wykresów wskaż partię, której wyborcy: (1) mogliby być głęboko religijni, (2) uważaliby rodzinę za jedną z najważniejszych wartości, (3) byłiby za pogłębieniem integracji europejskiej.

- A. PO
- B. SLD
- C. PiS (razem z SP, PR, PR)
- D. nie ma takiej partii

Zadanie 26. (0-1)

Który z obszarów w największym stopniu rozróżnia poglądy wyborców SLD oraz Zjednoczonej Prawicy?

- A. światopogląd
- B. poglądy gospodarcze
- C. podejście do rozwoju integracji europejskiej
- D. wykresy nie dostarczają wystarczających danych umożliwiającą udzielenie odpowiedzi na to pytanie

Zadanie 27. (0-1)

Dla której ideologii wartość wspólnoty jest najmniej istotna?

- A. liberalizmu
- B. nacjonalizmu
- C. konserwatyzmu
- D. socjaldemokracji

Zadanie 28. (0-1)

Która z wymienionych partii wystartowała w wyborach parlamentarnych w 2015 roku jako część Koalicyjnego Komitetu Wyborczego?

- A. Platforma Obywatelska
- B. Prawo i Sprawiedliwość
- C. Polskie Stronnictwo Ludowe
- D. Sojusz Lewicy Demokratycznej

Zadanie 29. (0-1)

Podczas wyborów prezydenckich pani Aleksandra zauważyła, że w jej komisji wyborczej ktoś "dosypał" głosy do urny wyborczej. Do jakiej instytucji powinna złożyć protest wyborczy w tej sprawie?

- A. do Sądu Najwyższego
- B. do Państwowej Komisji Wyborczej
- C. do Naczelnego Sądu Administracyjnego
- D. obywatel nie może samodzielnie złożyć protestu wyborczego

Zadanie 30. (0-1)

Jaką liczbę głosów w Sejmie należy zebrać, aby odrzucić weto Prezydenta wobec ustawy?

- A. większą niż liczba głosów potrzebna do odrzucenia poprawek Senatu do ustawy
- B. mniejszą niż liczba głosów potrzebna do odrzucenia poprawek Senatu do ustawy
- C. taką samą jak liczba głosów potrzebna do odrzucenia poprawek Senatu do ustawy
- D. nie można odrzucić weta Prezydenta

Zadanie 31. (0-1)

Wskaż organ prowadzący bieżącą politykę państwa w zakresie spraw gospodarczych.

- A. Sejm
- B. Rada Ministrów
- C. Forum Ekonomiczne
- D. Krajowa Izba Gospodarcza

Zadanie 32. (0-1)

Wskaż organ odpowiedzialny za kierowanie pracami Sejmu.

- A. Marszałek Sejmu
- B. Prezydium Sejmu
- C. Kancelaria Sejmu
- D. Konwent Seniorów

Zadanie 33. (0-1)

Który z byłych Prezydentów RP nie był zaangażowany w działalność opozycyjną w PRL?

- A. Lech Wałęsa
- B. Lech Kaczyński
- C. Bronisław Komorowski
- D. Aleksander Kwaśniewski

Zadanie 34. (0-1)

Adam Wosowski został wybrany na urząd publiczny na 4-letnią kadencję. Kim mógł zostać Adam?

- A. wójtem
- B. Prezydentem RP
- C. sędzią sądu rejonowego
- D. Rzecznikiem Praw Obywatelskich

Zadanie 35. (0-1)

Agnieszka ma 20 lat. Do którego z podanych organów może kandydować?

- A. Sejmu
- B. Senatu
- C. rady gminy
- D. Zgromadzenia Narodowego

Zadanie 36. (0-1)

Który ciąg państw zawiera wyłącznie federacje?

- A. Francja, Hiszpania, Niemcy, Szwajcaria
- B. Wielka Brytania, Austria, Szwajcaria, Włochy
- C. Niemcy, Szwajcaria, Rosja, Stany Zjednoczone
- D. Wielka Brytania, Niemcy, Francja, Stany Zjednoczone

Zadanie 37. (0-1)

W którym kraju najprawdopodobniej odbyła się demonstracja przedstawiona na zdjęciu?

Źródło: <http://static.prsa.pl/images/8f605d52-0b97-47fb-b9ae-b441d1043dfb.jpg> z dn. 19.09.2015.

- A. w Syrii
- B. w Grecji
- C. w Urugwaju
- D. w Szwajcarii

Zapoznaj się z poniższym materiałem i, jeśli będzie to zasadne, wykorzystaj go do rozwiązania zadań 38-41.

Uchodźcy, witamy!

(...) O ile pojęcie imigranta jest dość rozległe i oznacza osobę przybywającą do danego kraju, o tyle pojęcie uchodźcy jest ściśle zdefiniowane prawnie i mocno osadzone w prawie międzynarodowym i konwencjach, jakich większość krajów cywilizowanych, w tym Polska, jest sygnatariuszem.

Na mocy tych konwencji powstają konkretne zobowiązania wobec osób, które przybywają z zagranicy wygnane ze swojego miejsca zamieszkania przez wojnę, klęskę żywiołową, systematyczne i systemowe prześladowania, by ubiegać się o azyl. Dotychczas niewielu imigrantów starających się o status uchodźcy w Polsce taki status rzeczywiście uzyskiwało. Sytuacja zmieniła się dramatycznie wraz z eskalacją wojny domowej w Syrii, która spowodowała, że połowa ludności tego 23-milionowego kraju została zmuszona opuścić miejsce zamieszkania.

Cztery miliony uciekły za granicę, ok. 2 mln dostało azyl w Turcji, ponad milion w Libanie (w kraju liczącym niespełna 4 mln mieszkańców), wielu czeka na lepszy los w Jordanii. (...) Sytuacja komplikuje się w kontekście europejskim, gdzie zafundowaliśmy sobie w Unii strefę Schengen bez wypracowania wspólnej polityki imigracyjnej i wspólnych zasad działania wobec uchodźców. Wiadomo, że największego ich napływu można spodziewać się w krajach granicznych. Grecja i Włochy od lat zmagają się z problemem, domagając wsparcia ze strony Unii w ramach zasady solidarności.

Na podstawie: <http://antymatrix.blog.polityka.pl/2015/09/05/uchodzcy-witamy/?nocheck=1> z dn. 06.09.2015.

Zadanie 38. (0-1)

Opierając się na danych z tekstu wskaż, jaki procent uciekających za granicę Syryjczyków znalazło schronienie w Turcji?

A. ok. 10%

B. ok. 25%

C. ok. 50%

D. ok. 70%

Zadanie 39. (0-1)

Wskaż dwie z wymienionych przez autora tekstu przesłanki pozwalające starać się o status uchodźcy. Odpowiedź zapisz na karcie odpowiedzi.

Zadanie 40. (0-1)

Uchodźca wewnętrzny to osoba, która musiała uciekać ze swojego miejsca zamieszkania, ale nie przekroczyła granicy kraju. Oblicz, ilu (w przybliżeniu) Syryjczyków zostało uchodźcami wewnętrznymi. Odpowiedź zapisz na karcie odpowiedzi.

Zadanie 41. (0-1)

Czy uważasz, że decyzja niektórych państw Unii Europejskiej o wprowadzeniu kontroli na granicach w związku z napływem uchodźców była słuszna? Zajmij stanowisko w tej sprawie i uzasadnij je jednym argumentem. Odpowiedź zapisz na karcie odpowiedzi.

Zadanie 42. (0-1)

Wskaż dwa problemy, do których odwołuje się poniższy rysunek satyryczny. Odpowiedź zapisz na karcie odpowiedzi.

Źródło: www.andrzejrysuje.pl/ z dn. 20.09.2015.

Zadanie 43. (0-1)

Wskaż różnicę pomiędzy mniejszością narodową a etniczną.

Zadanie 44. (0-1)

Wyobraź sobie, że w wyborach parlamentarnych w Polsce w 2015 roku Koalicyjny Komitet Wyborczy Zjednoczeni Politycy uzyskałby 7% poparcia. Czy ta koalicja weszłaby do Sejmu? Uzasadnij swoje stanowisko. Odpowiedź zapisz na karcie odpowiedzi.

Zadanie 45. (0-1)

Podaj imię i nazwisko osoby, która ze względu na pełnioną obecnie funkcję byłaby pierwsza w kolejności do przejęcia obowiązków głowy państwa w razie niezdolności Prezydenta do pełnienia swoich obowiązków. Przyjmij, że przejęcie obowiązków miałooby się odbyć dzisiaj (tj. w dniu etapu szkolnego). Odpowiedź zapisz na karcie odpowiedzi.

Zadanie 46. (0-1)

Spójrz ponownie na wykresy znajdujące się na stronie 2. Podczas gdy w roku szkolnym 2010/2011 61% rodziców nie zdecydowało się na opłacenie swoim dzieciom zajęć dodatkowych, w roku szkolnym 2014/2015 było to tylko 48%. O czym może świadczyć ta zmiana? Wskaż dwie możliwe przyczyny. Odpowiedź zapisz na karcie odpowiedzi.

Zadanie 47. (0-1)

W gminie Wysoka Góra rowerzyści skarżą się na niski poziom bezpieczeństwa na drogach. W grudniu odbędzie się głosowanie nad budżetem partycypacyjnym gminy, w którym część środków zostanie przeznaczona na poprawę bezpieczeństwa rowerzystów. Wskaż pomysły na dwie inicjatywy, które jako mieszkaniec/mieszkanca gminy mógłbyś/mogłabyś zaproponować przed głosowaniem, żeby rozwiązać problem wskazywany przez rowerzystów z gminy Wysoka Góra. Odpowiedź zapisz na karcie odpowiedzi.

Zadanie 48. (0-1)

Alicja, przewodnicząca rady samorządu uczniowskiego, stworzyła na Facebook-u wydarzenie "Spotkanie samorządu uczniowskiego". W opisie wydarzenia napisała: "Zapraszam wszystkie członkinie i członków samorządu na spotkanie, na którym omówimy organizację zbiórki żywności w listopadzie". Gdy to pisała, miała na myśli przedstawicieli samorządów klasowych. Opierając się na ustawowej definicji samorządu uczniowskiego napisz, czy Alicja poprawnie sformułowała swoją myśl. Uzasadnij swoje stanowisko. Odpowiedź zapisz na karcie odpowiedzi.

II
ETAP

Jeśli chcesz przygotować się jeszcze lepiej do następnego etapu zapraszamy Cię do Międzyszkolnych Klubów Olimpijskich, w ramach których zwycięzcy poprzednich edycji pomagają w przygotowaniach do udziału w Konkursie. Weź udział w treningach i polub nasz fanpage na Facebooku, na którym również jako pierwsi opublikujemy klucz odpowiedzi do tego testu. Pozostałe informacje, a także kontakt z nami na www.facebook.com/ceo.mkol.

W II etapie twoim zadaniem będzie m.in. zrealizowanie projektu. Informacje o tym, czym jest projekt i jak go zrealizować, znajdziesz w poradniku (www.ceo.org.pl/kwoie/projekt).

Aby móc zrealizować projekt, musisz się zarejestrować poprzez formularz rejestracyjny. Link do niego otrzymasz na twój adres e-mail wskazany przez nauczyciela w protokole z etapu szkolnego. Formularz wypełnij 16 listopada. Po przesłaniu formularza otrzymasz dalsze wskazówki.

Zad.	Odp.	Umiejętności	Wiadomości	Źródła	Komentarz
1.	C	odtworzenie posiadanych informacji;	Solidarność (przyczyny powstania, charakter ruchu, działalność w latach 1980-1989);	KOSS (cz. 1, s. 26) lub inne podręczniki szkolne.	Odpowiedz C jest poprawna, ponieważ przeprowadzenie wolnych wyborów było postulatem formułowanym w dużo późniejszym okresie działalności NSZZ "Solidarność".
2.	C	odtworzenie posiadanych informacji;	Solidarność (przyczyny powstania, charakter ruchu, działalność w latach 1980-1989); obrady Okrągłego Stołu (uczestniczące strony, skutki z uwzględnieniem przebiegu początku transformacji ustrojowej);	KOSS (cz. 1, s. 26 i 107) lub inne podręczniki szkolne.	Odpowiedz C jest poprawna, ponieważ porozumienia sierpniowe podpisane zostały w 1980 r., obrady Okrągłego Stołu odbyły się w 1989 r., a rząd Tadeusza Mazowieckiego powołany został po przeprowadzonych wyborach parlamentarnych, które były wynikiem ustaleń Okrągłego Stołu.
3.	B	odtworzenie posiadanych informacji;	wydarzenia społeczne, polityczne i gospodarcze w Polsce i na świecie z okresu od 1 września 2015 r.;	Przekazy medialne.	Odpowiedz B jest poprawna, ponieważ 9 września 2015 r. Adam Bodnar złożył przed Sejmem ślubowanie i tym samym objął urząd RPO, zastępując Irenę Lipowicz.
4.	A	odtworzenie posiadanych informacji;	podmioty działające w sferze publicznej (zadania, formy działania, przykłady);	KOSS (cz. 1, s. 175) lub inne podręczniki szkolne.	Odpowiedz A jest poprawna, ponieważ zgodnie ze źródłem tłumaczenie skrótu NGO (non-governmental organisation) brzmi "organizacja pozarządowa".
5.	B	odtworzenie posiadanych informacji; przetwarzanie	stowarzyszenia (rodzaje i ich cechy, sposób zakładania);	KOSS (cz. 1, s. 122) lub inne podręczniki szkolne.	Odpowiedz B jest poprawna, ponieważ zgodnie ze źródłem do założenia stowarzyszenia rejestrowanego potrzebnych jest 15 osób. Ponieważ są już dwie założycielki, potrzebują jeszcze 13 osób.
6.	C	odtworzenie posiadanych informacji; dokonywanie obliczeń	struktura społeczna;	KOSS (cz. 1, s. 50) lub inne podręczniki szkolne.	Odpowiedz C jest poprawna, ponieważ warstwa społeczna odnosi się do zawodu i stylu życia, tymczasem klasa społeczna (np. klasa średnia) odnosi się do wysokości dochodów. Zatem przykładami warstwy społecznej są robotnicy, inteligencja i przedsiębiorcy, a klasy społecznej klasa średnia.
7.	D	odtworzenie posiadanych informacji;	społeczeństwo otwarte i zamknięte (przykłady postaw);	KOSS (cz. 1, s. 41) lub inne podręczniki szkolne.	Odpowiedz D jest poprawna, ponieważ zgodnie ze źródłem "tolerancja pozytywna to postawa życzliwej otwartości i woli poznania i zrozumienia czyjejś odmienności".
8.	B	odtworzenie posiadanych informacji;	samorządy terytorialne (rodzaje, zadania, zasady działania, organy, zasady wyboru, kompetencje);	KOSS (cz. 1, s. 72) lub inne podręczniki szkolne.	Odpowiedz B jest poprawna, ponieważ zgodnie ze źródłem "Mieszkańcy gminy mogą także odwołać radę gminy przed upływem kadencji (...). Odwołanie następuje w drodze referendum (...)".
9.	D	odtworzenie posiadanych informacji;	samorządy terytorialne (rodzaje, zadania, zasady działania, organy, zasady wyboru, kompetencje);	KOSS (cz. 1, s. 74) lub inne podręczniki szkolne.	Odpowiedz D jest poprawna, ponieważ zgodnie ze źródłem "Organem stanowiącym i kontrolującym jest rada gminy".
10.	D	odtworzenie posiadanych informacji;	budżet gminy (sposób przyjmowania, dochody, wydatki);	KOSS (cz. 1, s. 67) lub inne podręczniki szkolne.	Odpowiedz D jest poprawna, ponieważ zgodnie ze źródłem "Rada gminy przyjmuje uchwałę budżetową".
11.	A	odtworzenie posiadanych informacji;	samorządy terytorialne (rodzaje, zadania, zasady działania, organy, zasady wyboru, kompetencje); podział zadań między administracją samorządową a rządową w województwie;	KOSS (cz. 1, s. 69) lub inne podręczniki szkolne.	Odpowiedz A jest poprawna, ponieważ zgodnie ze źródłem "Urząd gminy wydaje dowód osobisty (...)".
12.	B	odtworzenie posiadanych informacji;	samorządy terytorialne (rodzaje, zadania, zasady działania, organy, zasady wyboru, kompetencje);	KOSS (cz. 1, s. 64) lub inne podręczniki szkolne.	Odpowiedz B jest poprawna, ponieważ zgodnie ze źródłem "Szkoła [...] też należy do gminy. Budynek to część mienia komunalnego, a władze samorządowe są odpowiedzialne za prowadzenie szkoły".
13.	B	odczytywanie podanych informacji;	grupy społeczne (cechy, rodzaje, przykłady); struktura społeczna;	Materiał źródłowy.	Odpowiedz B jest poprawna, ponieważ w roku szkolnym 2014/2015 54% rodziców z wykształceniem średnim płaciło za zajęcia dodatkowe swoich dzieci.

Zad.	Odp.	Umiejętności	Wiadomości	Źródła	Komentarz
14.	B	odczytywanie podanych informacji;	grupy społeczne (cechy, rodzaje, przykłady); struktura społeczna;	Materiał źródłowy.	Odpowiedz B jest poprawna, ponieważ w roku szkolnym 2011/2012 odsetek ten wyniósł 9% i był najniższy.
15.	C	odczytywanie podanych informacji; wskazywanie zależności;	grupy społeczne (cechy, rodzaje, przykłady); struktura społeczna;	Materiał źródłowy.	Odpowiedz A jest błędna, ponieważ wykresy nie pokazują zależności między wykształceniem rodziców a ich gotowością do opłacania danego typu zajęć. Odpowiedz B jest błędna, ponieważ tendencja jest przeciwna - im wyższe wykształcenie rodziców, tym większa ich gotowość do opłacania swoim dzieciom zajęć dodatkowych. Odpowiedz C jest poprawna, ponieważ wykres po prawej stronie wskazuje, że coraz mniej rodziców nie decydowało się na zapłacenie za dodatkowe zajęcia swoich dzieci. Odpowiedz D jest błędna, ponieważ można zaobserwować wzrostowy trend liczby rodziców płacących za korepetycje i kursy (linia trendu skierowana jest do góry).
16.	C	odtworzenie posiadanych informacji;	grupy społeczne (cechy, rodzaje, przykłady);	KOSS (cz. 1, s. 34) lub inne podręczniki szkolne.	Odpowiedz C jest poprawna, ponieważ robienie kanapek wynika z troski, a ta jest przejawem funkcji opiekuńczej. Pozostałe sytuacje to odpowiednio przykłady funkcji wychowawczej, prokreacyjnej oraz przekazywania tradycji kulturowych.
17.	D	odtworzenie posiadanych informacji;	obywatelstwo (sposoby nabywania);	KOSS (cz. 1, s. 174) lub inne podręczniki szkolne.	Odpowiedz D jest poprawna, ponieważ zgodnie z źródłem wyróżnia się dwie podstawowe zasady nabywania obywatelstwa: "prawo ziemi (decyduje miejsce urodzenia) oraz prawo krwi (decyduje obywatelstwo rodziców). W Polsce stosuje się tę drugą zasadę (...)."
18.	D	odczytywanie podanych informacji;	organy władzy ustawodawczej, wykonawczej i sądowniczej (zadania, kompetencje, skład i cechy członków, zasady wyboru, sposoby działania i przypadki zakończenia sprawowania funkcji);	Materiał źródłowy.	Odpowiedz D jest poprawna, ponieważ liczba spraw, które wpłynęły do sądów rejonowych w roku 2014 wyniosła 156,6 tys. i była najniższa w podanym okresie.
19.	A	odczytywanie podanych informacji;	organy władzy ustawodawczej, wykonawczej i sądowniczej (zadania, kompetencje, skład i cechy członków, zasady wyboru, sposoby działania i przypadki zakończenia sprawowania funkcji);	Materiał źródłowy.	Odpowiedz A jest poprawna, ponieważ w roku 2014 do sądów wpłynęło jedynie 72,9% liczby spraw karnych, które wpłynęły w roku 2010. Inny spadek dotyczył tylko spraw rodzinnych, lecz różnica była mniejsza (87,4%). W innych przypadkach zaobserwowano wzrost liczby wpływających spraw.
20.	B	odczytywanie podanych informacji;	prawo (funkcje, podstawowe zasady, rodzaje prawa, źródła, hierarchia aktów prawnych, procedury przyjmowania konstytucji, umów międzynarodowych, ustaw, rozporządzeń, aktów prawa miejscowego);	KOSS (cz. 2, s. 48) lub inne podręczniki szkolne.	Odpowiedz B jest poprawna, ponieważ zgodnie ze źródłem "W skład prawa cywilnego wchodzi prawo rodzinne, prawo handlowe, prawo spadkowe, autorskie itp."
21.	D	odtworzenie posiadanych informacji; łączenie;	organy władzy ustawodawczej, wykonawczej i sądowniczej (zadania, kompetencje, skład i cechy członków, zasady wyboru, sposoby działania i przypadki zakończenia sprawowania funkcji);	KOSS (cz. 2, s. 9 i 35) lub inne podręczniki szkolne.	Odpowiedz D jest poprawna, ponieważ sędziowie sądów powszechnych powoływani są przez Prezydenta RP, a ten wybierany jest w wyborach powszechnych, tj. przez obywateli.
22.	D	odtworzenie posiadanych informacji; porównywanie;	organy władzy ustawodawczej, wykonawczej i sądowniczej (zadania, kompetencje, skład i cechy członków, zasady wyboru, sposoby działania i przypadki zakończenia sprawowania funkcji);	KOSS (cz. 2, s. 50) lub inne podręczniki szkolne.	Odpowiedz D jest poprawna, ponieważ Trybunał Konstytucyjny zajmuje się m.in. oceną zgodności z Konstytucją aktów prawnych, a Trybunał Stanu sędzi wysokich rangą polityków (np. Prezydenta RP) za popełnione przestępstwa związane z pełnieniem funkcji przez oskarżonego.
23.	A	odtworzenie posiadanych informacji;	normy (rodzaje, przykłady, źródła);	KOSS (cz. 1, s. 36) lub inne podręczniki szkolne.	Odpowiedz A jest poprawna, ponieważ prawo do sprawiedliwego sądu zapisane jest w Konstytucji, czyli akcie prawnym. Wszystkie akty prawne są zbiorami norm prawnych.
24.	D	odczytywanie podanych informacji; interpretowanie;	wydarzenia społeczne, polityczne i gospodarcze w Polsce i na świecie z okresu od 1 września 2015 r.; partie polityczne (doktryny polityczne, przykłady w Polsce);	Materiał źródłowy.	Odpowiedz D jest poprawna, ponieważ poglądy wyborców obu partii znajdują się po tej samej stronie osi poglądów gospodarczych i tych dotyczących integracji europejskiej (tj. poglądy są podobne), a odległość między nimi jest mniejsza niż w przypadku innych partii (tj. skala podobieństwa jest największa).

Zad.	Odp.	Umiejętności	Wiadomości	Źródła	Komentarz
25.	D	odczytywanie podanych informacji; łączenie;	wydarzenia społeczne, polityczne i gospodarcze w Polsce i na świecie z okresu od 1 września 2015 r.; partie polityczne (doktryny polityczne, przykłady w Polsce);	Materiał źródłowy. KOSS (cz. 2, s. 16) lub inne podręczniki szkolne.	Odpowiedz D jest poprawna, ponieważ warunki (1) oraz (2) wskazują na konserwatywny światopogląd, a wykres nie przedstawia takiej partii, której wyborcy mieliby konserwatywny światopogląd i jednocześnie byłoby zwolennikami pogłębiania integracji europejskiej.
26.	A	odczytywanie podanych informacji; wskazywanie różnic;	wydarzenia społeczne, polityczne i gospodarcze w Polsce i na świecie z okresu od 1 września 2015 r.; partie polityczne (doktryny polityczne, przykłady w Polsce);	Materiał źródłowy.	Odpowiedz A jest poprawna, ponieważ kropki przedstawiające poglądy wyborców SLD i Zjednoczona Prawica (tj. Solidarna Polska oraz Polska Razem) leżą po różnych stronach osi przedstawiającej światopogląd (co wskazuje na odmienne poglądy), a odległość między tymi kropkami jest większa niż w przypadku innych obszarów (co wskazuje na skalę odmienności poglądów).
27.	A	odtworzenie posiadanych informacji; porównywanie;	partie polityczne (doktryny polityczne, przykłady w Polsce);	KOSS (cz. 1, s. 172, 173, 177) lub inne podręczniki szkolne.	Odpowiedz A jest poprawna, ponieważ zgodnie ze źródłem liberalizm to "styl myślenia politycznego, który uznaje wolność jednostki za wartość podstawową i dąży do takiego ukształtowania zasad życia politycznego i gospodarczego, które by tę wolność jak najmniej ograniczały". Wspólnota ma charakter ograniczający jednostkę, wobec czego nie stanowi dużej wartości dla liberałów.
28.	D	odtworzenie posiadanych informacji;	wydarzenia społeczne, polityczne i gospodarcze w Polsce i na świecie z okresu od 1 września 2015 r.;	Przekazy medialne.	Odpowiedz D jest poprawna, ponieważ SLD wystartowało z listy Koalicyjnego Komitetu Wyborczego Zjednoczona Lewica SLD+TR+PPS+UP+Zieloni. Pozostałe partie wystartowały samodzielnie, jako Komitety Wyborcze (także PiS, na którego listach znaleźli się politycy innych partii).
29.	A	odtworzenie posiadanych informacji;	organy władzy ustawodawczej, wykonawczej i sędziowskiej (zadania, kompetencje, skład i cechy członków, zasady wyboru, sposoby działania i przypadki zakończenia sprawowania funkcji);	KOSS (cz. 1, s. 128) lub inne podręczniki szkolne.	Odpowiedz A jest poprawna, ponieważ zgodnie ze źródłem "Jeżeli uważamy, że podczas wyborów doszło do jakichś nieprawidłowości (...), możemy złożyć do Sądu Najwyższego protest wyborczy".
30.	A	odtworzenie posiadanych informacji;	organy władzy ustawodawczej, wykonawczej i sędziowskiej (zadania, kompetencje, skład i cechy członków, zasady wyboru, sposoby działania i przypadki zakończenia sprawowania funkcji);	KOSS (cz. 2, s. 32) lub inne podręczniki szkolne.	Odpowiedz A jest poprawna, ponieważ do odrzucenia weta Prezydenta potrzebna jest większość 3/5 głosów. Z kolei do odrzucenia poprawek Senatu do ustawy potrzebna jest większość bezwzględna (tj. ponad 50%).
31.	B	odtworzenie posiadanych informacji;	organy władzy ustawodawczej, wykonawczej i sędziowskiej (zadania, kompetencje, skład i cechy członków, zasady wyboru, sposoby działania i przypadki zakończenia sprawowania funkcji);	KOSS (cz. 2, s. 38) lub inne podręczniki szkolne.	Odpowiedz B jest poprawna, ponieważ zgodnie ze źródłem "Rząd zajmuje się bieżącą polityką państwa (zarówno wewnętrzną, jak i zagraniczną)".
32.	A	odtworzenie posiadanych informacji;	organy władzy ustawodawczej, wykonawczej i sędziowskiej (zadania, kompetencje, skład i cechy członków, zasady wyboru, sposoby działania i przypadki zakończenia sprawowania funkcji);	KOSS (cz. 2, s. 30) lub inne podręczniki szkolne.	Odpowiedz A jest poprawna, ponieważ zgodnie ze źródłem "Pracami izb parlamentu kierują odpowiednio marszałek Sejmu i marszałek Senatu".
33.	D	odtworzenie posiadanych informacji;	organy władzy ustawodawczej, wykonawczej i sędziowskiej (zadania, kompetencje, skład i cechy członków, zasady wyboru, sposoby działania i przypadki zakończenia sprawowania funkcji); Solidarność (przyczyny powstania, charakter ruchu, działalność w latach 1980-1989); obrady Okrągłego Stołu (uczestniczące strony, skutki z uwzględnieniem przebiegu początku transformacji ustrojowej);	Przekazy medialne. KOSS (cz. 2, s. 35) lub inne podręczniki szkolne.	Odpowiedz D jest poprawna, ponieważ Aleksander Kwaśniewski jako jedyny z wymienionych był związany ze środowiskiem władzy komunistycznej (m.in. był członkiem PZPR). Pozostali Prezydenci byli związani z NZSS "Solidarność", ruchem opozycyjnym w czasach Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej.

Zad.	Odp.	Umiejętności	Wiadomości	Źródła	Komentarz
34.	A	odtworzenie posiadanych informacji; porównywanie;	organy kontroli państwowej i ochrony prawa (zadania, kompetencje);	KOSS (cz. 1 s. 74 i cz. 2, s. 37, 47) lub inne podręczniki szkolne. Przekazy medialne.	Odpowiedz A jest poprawna, ponieważ kadencja wójta trwa 4 lata. Odpowiedz B jest błędna, ponieważ kadencja Prezydenta RP trwa 5 lat. Odpowiedz C jest błędna, ponieważ sędziowie są nieusuwalni, nie są wybierani na kadencje. Odpowiedz D jest błędna, ponieważ kadencja Rzecznika Praw Obywatelskich trwa 5 lat.
35.	C	odtworzenie posiadanych informacji;	samorządy terytorialne (rodzaje, zadania, zasady działania, organy, zasady wyboru, kompetencje);	KOSS (cz. 1, s. 74 i cz. 2, s. 37) lub inne podręczniki szkolne.	Odpowiedz C jest poprawna, ponieważ bierne prawo wyborcze do organów stanowiącego samorządu gminnego uzyskuje się w wieku 18 lat. Dla pozostałych organów limity wiekowe są wyższe (poseł - 21 lat, senator - 30 lat).
36.	C	wskazywanie przykładów;	klasyfikacja państw według: ustroju politycznego, formy państwa, ustroju ekonomicznego, jednolitości, stopnia scentralizowania, systemu partyjnego, systemu rządów;	Przekazy medialne. KOSS (cz. 1, s. 171) lub inne podręczniki szkolne.	Odpowiedz C jest poprawna, ponieważ to jedyny ciąg państw zawierający wyłącznie federacje. Francja, Hiszpania, Włochy i Wielka Brytania nie są przykładami państw federacyjnych.
37.	B	odtworzenie posiadanych informacji; odczytywanie podanych informacji;	stolice i flagi państw europejskich;	Atlas.	Odpowiedz B jest poprawna, ponieważ flaga umieszczona na zdjęciu to flaga Grecji.
38.	C	odczytywanie podanych informacji;	wydarzenia społeczne, polityczne i gospodarcze w Polsce i na świecie z okresu od 1 września 2015 r.;	Materiał źródłowy.	Odpowiedz C jest poprawna, ponieważ zgodnie z tekstem za granicę uciekło 4 mln Syryjczyków, z czego ok. 2 mln do Turcji (tj. ok. 50% wszystkich Syryjczyków uciekających za granicę).
39.	-	odczytywanie podanych informacji;	wydarzenia społeczne, polityczne i gospodarcze w Polsce i na świecie z okresu od 1 września 2015 r.;	Materiał źródłowy.	Aby otrzymać 1 pkt., należy wskazać dwie z następujących przesłanek: (1) wygnanie ze swojego miejsca zamieszkania przez wojnę, (2) wygnanie ze swojego miejsca zamieszkania przez klęskę żywiołową, (3) wygnanie ze swojego miejsca zamieszkania przez prześladowania. Podanie innych przesłanek lub niepodanie co najmniej dwóch z wyżej wymienionych skutkuje nieprzydzieleniem punktów za to zadanie.
40.	-	odtworzenie posiadanych informacji; dokonywanie obliczeń	wydarzenia społeczne, polityczne i gospodarcze w Polsce i na świecie z okresu od 1 września 2015 r.;	Materiał źródłowy.	Aby otrzymać 1 pkt., należy wskazać na liczbę (ok.) 7,5 mln. Poprawne obliczenie: $23/2 - 4 = 7,5$ mln. (pokazanie obliczenia nie jest konieczne, aby przyznać 1 pkt.).
41.	-	opisywanie; interpretowanie; uzasadnianie (w tym argumentowanie);	wydarzenia społeczne, polityczne i gospodarcze w Polsce i na świecie z okresu od 1 września 2015 r.;	Przekazy medialne.	Aby otrzymać 1 pkt., należy (1) zająć stanowisko oraz (2) podać co najmniej jeden argument je uzasadniające. Niespełnienie któregokolwiek z ww. warunków skutkuje przydzieleniem 0 pkt. za całość zadania. W tym zadaniu oceniania jest umiejętność argumentowania, a nie poglądy ucznia.
42.	-	interpretowanie;	wydarzenia społeczne, polityczne i gospodarcze w Polsce i na świecie z okresu od 1 września 2015 r.;	Przekazy medialne.	Aby otrzymać 1 pkt., należy podać 2 problemy. Częściowe wykonanie polecenia (podanie tylko 1 problemu) skutkuje przyznaniem 0 pkt. Przykładowe problemy: zjawisko "ekspertów od wszystkiego", niska jakość przekazów medialnych/niski poziom mediów, brak umiejętności dyskusji (nieużywanie w dyskusji merytorycznych argumentów), brak wiedzy na temat problematyki imigrantów i uchodźców itd. Jeżeli uczeń podał inne problemy i mają one związek z rysunkiem, należy je uznać za poprawne.
43.	-	odtworzenie posiadanych informacji; wskazywanie różnic;	mniejszości w Polsce (narodowe, etniczne, grupy migrantów);	KOSS (cz. 1, s. 173) lub inne podręczniki szkolne.	Aby otrzymać 1 pkt., należy wskazać 1 różnicę. Przykładowa odpowiedź: mniejszość narodowa różni się tym od etnicznej, że przedstawiciele jej narodu mają swoje państwo. Przedstawiciele narodów będących mniejszością etniczną nie mają swoich państw. Inną odpowiedź zgodną z prawdą uznaje się za poprawną.

Zad.	Odp.	Umiejętności	Wiadomości	Źródła	Komentarz
44.	-	odtworzenie posiadanych informacji; uzasadnianie (w tym argumentowanie);	wybory (sposób przygotowania i przeprowadzenia, cechy, rodzaje, prawa wyborcze);	Przekazy medialne.	Aby otrzymać 1 pkt., należy (1) udzielić poprawnej odpowiedzi na pytanie (tj. nie) oraz (2) uzasadnić tę odpowiedź (tj. wskazać na konieczność osiągnięcia przez koalicję wyborczą progę wyborczego 8%). Częściowe wykonanie polecenia (np. brak uzasadnienia) skutkuje przyznaniem 0 pkt.
45.	-	odtworzenie posiadanych informacji;	organy władzy ustawodawczej, wykonawczej i sędziowskiej (zadania, kompetencje, skład i cechy członków, zasady wyboru, sposoby działania i przypadki zakończenia sprawowania funkcji);	Przekazy medialne.	Aby otrzymać 1 pkt., należy podać imię i nazwisko osoby, która w dniu 3 listopada 2015 r. pełniła funkcję Marszałka Sejmu. W przypadku, w którym w dniu etapu szkolnego wybrany zostanie nowy Marszałek, za poprawną odpowiedź należy uznać taką, która wskazuje imię i nazwisko starego lub imię i nazwisko nowego lub imiona i nazwiska obu Marszałków Sejmu. Częściowe wykonanie polecenia (np. podanie tylko nazwiska) skutkuje przyznaniem 0 pkt.
46.	-	wskazywanie przyczyn; wskazywanie zależności; uzasadnianie (w tym argumentowanie);	grupy społeczne (cechy, rodzaje, przykłady); struktura społeczna;	Materiał źródłowy. Przekazy medialne.	Odpowiedz A jest poprawna, ponieważ Aby otrzymać 1 pkt., należy wskazać 2 możliwe przyczyny. Częściowe wykonanie polecenia (np. podanie tylko jednej przyczyny lub podanie odpowiedzi niemogącej być przykładem przyczyny) skutkuje przyznaniem 0 pkt. Przykładowe przyczyny: 1) wzrost poziomu zamożności rodziców (rodzice zarabiają więcej, więc mogą sobie pozwolić na zajęcia dodatkowe dla dzieci) 2) wzrost poziomu wykształcenia rodziców (kolejne roczniki rodziców są co raz lepiej wykształcone, a jak wskazuje wykres 1, lepiej wykształceni rodzice częściej płacą za zajęcia swoich dzieci niż ci słabiej wykształceni) 3) zwiększenia się potrzeb edukacyjnych uczniów (np. potrzeba poszerzania treści ze szkoły, potrzeba dodatkowych wyjaśnień treści omawianych w szkole itd.) 4) moda na zajęcia dodatkowe (rodzice decydują się na zajęcia dodatkowe dla swoich dzieci, ponieważ dzieci innych rodziców też „wysyłają” swoje na zajęcia dodatkowe) Wymienione przyczyny, celem zachowania zrozumiałości, zostały powyżej opisane. Polecenie nie wymaga od ucznia opisu przyczyny, wobec czego nie należy wymagać podania od ucznia informacji zawartych w nawiasach. Podanie innych przyczyn opartych na rzeczywistości należy uznać za poprawne.
47.	-	wskazywanie przykładów;	sposoby wpływu na decyzje władz; prawa obywateli w stosunku do organów władzy/urzędów;	Przekazy medialne.	Aby otrzymać 1 pkt., należy podać dwa przykłady inicjatyw prowadzących do poprawy poziomu bezpieczeństwa rowerzystów w ruchu drogowym. Częściowa realizacja polecenia (np. wskazanie tylko jednej inicjatywy lub wskazanie inicjatywy niemającej związku z poprawą bezpieczeństwa rowerzystów) skutkuje przyznaniem 0 pkt. Przykładowe odpowiedzi: (1) budowa ścieżek rowerowych, (2) budowa bezpiecznych przejazdów dla rowerów, (3) oświetlenie ścieżek rowerowych, (4) zakup dla mieszkańców gminy wyposażenia do bezpiecznej jazdy (np. kamizelki, lampki, odblaski itd.), (5) prowadzenie kampanii edukacyjnej. Podanie innych pomysłów mogących prowadzić do zwiększenia poziomu bezpieczeństwa rowerzystów należy uznać za poprawne. Należy akceptować wszystkie propozycje odpowiadające na problem niebezpieczeństwa, niezależnie od źródła tego niebezpieczeństwa (np. zła infrastruktura, inni uczestnicy ruchu drogowego itd.).
48.	-	interpretowanie; łączenie; uzasadnianie (w tym argumentowanie);	samorząd uczniowski (kompetencje, władze, prawa ucznia);	KOSS (cz. 1, s. 45) lub inne podręczniki szkolne.	Aby otrzymać 1 pkt., należy (1) udzielić poprawnej odpowiedzi na pytanie (tj. nie) oraz (2) uzasadnić tę odpowiedź (tj. wskazać na to, że w rozumieniu ustawy samorząd uczniowski tworzony jest przez wszystkich uczniów, a nie tylko tych wybranych, np. przez przedstawicieli klas). Częściowe wykonanie polecenia (np. brak uzasadnienia) skutkuje przyznaniem 0 pkt.